

NASLOV PREDLOGA:

Zakon o celoviti odpravi krivic delavcem, odpuščenim zaradi neizpolnjevanja PCT pogojev, zavrnitve nošenja zaščitne maske ali zakonite zavrnitve razkritja zdravstvenih in drugih občutljivih osebnih podatkov delodajalcu, kadar ti pogoji niso bili opredeljeni kot obveznost v pogodbi o zaposlitvi

I. VSEBINA PREDLOGA:

Predlagam, da Vlada Republike Slovenije pripravi in v zakonodajni postopek vloži **poseben zakon ali dopolnitev obstoječe delovnopravne zakonodaje**, s katerim bi se celovito odpravile pravne in socialne krivice delavcem, ki so bili **odpuščeni izključno zaradi domnevnega neizpolnjevanja PCT pogojev, zavrnitve nošenja zaščitne maske ali upravičene zavrnitve razkritja zdravstvenih in drugih občutljivih osebnih podatkov**, če ti pogoji **niso bili določeni v pogodbi o zaposlitvi**.

Čeprav je zakonodajalec že sprejel spremembe, s katerimi je omogočil **vračilo glob za prekrške, povezane s PCT režimom in maskami**, pa **ni bil sprejet noben ukrep**, ki bi odpravil **hujše posledice odpovedi pogodbe o zaposlitvi**, do katerih je prišlo iz istih razlogov.

II. PREDLAGANE REŠITVE:

1. **Neizpolnjevanje PCT pogojev, zavrnitev nošenja zaščitne maske ali zavrnitev razkritja zdravstvenih in drugih občutljivih osebnih podatkov** ne smejo predstavljati zakonitega razloga za odpoved pogodbe o zaposlitvi.
2. Delavcem, ki so bili izključno zaradi navedenih razlogov odpuščeni, se omogoči:
 - ponovna zaposlitev pri istem delodajalcu (če je to mogoče),
 - ali izplačilo vseh izgubljenih plač z zakonskimi zamudnimi obrestmi,
 - ali retroaktivna pravica do denarnega nadomestila preko Zavoda RS za zaposlovanje,
 - ali priznanje pokojninske dobe in drugih delovnih pravic za obdobje prekinitve.
3. V vseh primerih odpovedi, kjer navedeni pogoji **niso bili pogodbeno opredeljeni**, se šteje, da je bila odpoved **nezakonita** in podana brez pravne podlage.
4. Osebam, ki so sprožile sodne postopke in jih izgubile izključno zaradi takrat veljavnih predpisov ali notranjih aktov delodajalcev, se omogoči **ponovna pravna presoja**.
5. Delavcem, ki zaradi socialne stiske, pomanjkanja pravnega znanja ali finančnih ovir niso sprožili postopkov, se omogoči **posebno pravno sredstvo** ali **zakonsko določeno nadomestilo** za popravilo škode.

6. **Posebna zaščita** naj velja za delavce, ki so **upravičeno zavrnil** razkritje svojega zdravstvenega statusa ali **drugih občutljivih osebnih podatkov**, pri čemer **delodajalec ni imel pravne podlage za zbiranje teh podatkov**, ti pa so bili kljub temu odpuščeni.

III. PRAVNA UTEMELJITEV IN OBRAZLOŽITEV:

1. Odsotnost pogodbenih obveznosti:

Pogoji PCT ali nošenje zaščitne maske **v nobenem primeru niso bili vnaprej opredeljeni kot obveznost v pogodbah o zaposlitvi ali njihovih aneksih**. Kljub temu so delodajalci mnogim zaposlenim odpovedali pogodbo na podlagi **domnevne kršitve**, ki **ni bila ne pogodbeno ne zakonsko določena**, kar je **v nasprotju z načelom zakonitosti odpovedi** (89. člen ZDR-1) in **načelom pogodbene svobode**.

2. Varstvo osebnih podatkov:

Zdravstveni status, kot je cepljenost, prebolewnost ali testiranost, spada med **posebne vrste osebnih podatkov** po 9. členu **Splošne uredbe o varstvu podatkov (GDPR)**. Delodajalci **niso smeli zahtevati teh podatkov brez izrecne zakonske podlage**, niti jih uporabljati kot **pogoje za ohranitev zaposlitve**. Enako velja za **pravico do zasebnosti** po 35. členu Ustave RS in 8. členu Listine EU o temeljnih pravicah.

3. Odločbe Ustavnega sodišča:

Ustavno sodišče je v več odločbah potrdilo, da so nekateri ukrepi, povezani s PCT, testiranjem in nošenjem mask, **presegli ustavne meje**. Med ključne sodbe sodijo:

- **U-I-793/21** – ni bilo ustrezne zakonske podlage za obvezno testiranje zaposlenih,
- **U-I-180/21** – razveljavitev določb vladnega odloka zaradi nesorazmernega posega v pravico do dela,
- **Up-150/22** – poudarek na nedopustnosti odločanja brez jasne pravne podlage in brez soglasja posameznika glede občutljivih podatkov.

4. Neenaka obravnava:

Država je s popravami prekrškovne zakonodaje **vrnila globe** tistim, ki niso nosili mask ali niso izpolnjevali PCT pogojev, a **ni sprejela nobene rešitve za odpuščene delavce**. Gre za **hujšo kršitev**, saj odpoved pomeni **izgubo eksistence**, in mora biti obravnavana vsaj enako – če ne še strožje.

USTAVNA IN MEDNARODNA PRAVNA PODLAGA:

- **14. člen Ustave RS** – načelo enakosti pred zakonom,
- **35. člen** – pravica do zasebnosti in varstva osebnih podatkov,
- **50. in 66. člen** – pravica do socialne varnosti in do dela,
- **120. člen** – zakonitost delovanja organov,
- **155. člen** – prepoved retroaktivnosti,
- **23. in 25. člen** – pravica do sodnega varstva,

- **GDPR – člen 9** – prepoved obdelave posebnih vrst osebnih podatkov brez pravne podlage,
- **Listina EU o temeljnih pravicah – člen 8** – varstvo osebnih podatkov.

IV. ZAKLJUČEK:

Predlagani zakon bi **vzpostavil ustavno in pravno ravnoesje** ter omogočil popravo **najhujših posledic**, ki so nastale zaradi **nezakonitega in nesorazmernega poseganja v pravico do dela, zasebnosti in dostojanstva**.

Država mora **v enaki meri zaščititi tudi tiste**, ki so ostali brez zaposlitve – ne le tistih, ki so prejeli globo. Samo tako lahko govorimo o **pravični, pravni in socialni državi**.